

EEN MEZOEZA OPHANGEN AAN DE DEURPOST

Layla Aerts - Het aanraken van een mezoeza

*“Op weg naar de synagoge hebben de bezoekers ze her en der in de joodse buurt zien hangen. Eén van hun eerste vragen is steeds weer: ‘Wat zijn die scharnieren?’ En dan leg ik uit dat het geen scharnieren zijn, maar **kokers**”* vertelt Nadine uit Antwerpen. Nadine is al meer dan 35 jaar actief als gids in de Portugese synagoge in de Hoveniersstraat en maakt deel uit van een van de oudste joodse families van Antwerpen. Ook de andere Antwerpse synagogen kent ze goed. Telkens laat ze haar toehoorders, zowel kinderen als volwassenen, met veel enthousiasme kennismaken met de joodse geschiedenis en cultuur. De **mezoeza’s** zijn de objecten waarover ze het vaakst vragen krijgt.

De mezoeza is een tekstkokertje dat op de rechterdeurpost wordt geplaatst bij de ingang van woningen van joodse families en dat een oproep bevat om ‘uw huis te heiligen’. In het kokertje zit een stuk perkament met het **Sjema**, het belangrijkste joodse gebed, afkomstig uit de **Thora**. ‘Sjema’ betekent ‘luister’ en daarmee begint het vers ook: *‘Luister, Israël: de Heer, onze God, de Heer is de enige! Heb daarom de Heer, uw God, lief met hart en ziel en met inzet van al uw krachten.’* In de verzen die volgen, worden gelovigen tot tweemaal toe opgeroepen die woorden op de deurposten van hun huis en op de poorten van de stad te schrijven. Het is dus de bedoeling te laten zien dat het om een joods huis gaat en dat in dat huis de regels van de Thora worden gevolgd.

Een mezoeza is in eerste instantie een herinnering aan het Sjema en de beleving ervan in de huiskring. Dat krijgt bij sommige joden ritueel vorm door bij het **binnen- en buitengaan de hand te kussen en daarmee de mezoeza aan te raken**. Ze doen dat steeds met de **rechterhand**. “Hoe het zit met linkshandigen, weet ik niet”, lacht Nadine.

Sommige joden zien het plaatsen van een mezoeza als een soort bescherming voor het huis, maar dat behoort niet tot het officiële geloof. Bij het overlijden van een persoon in het huis of in geval van ziekte, wordt er soms een rabbijn uitgenodigd om te kijken of het perkament niet gescheurd is, want beschadiging zou het onheil kunnen verklaren. Maar ook dat is eigenlijk bijgeloof.

Een mezoeza kan vervaardigd zijn uit **hout, koper of zelfs zilver**. De Israëlische kunstenaar Yaacov Agam ontwierp zelfs een hele mooie collectie in keramiek. Op die manier worden mezoeza’s ook een belangrijk decoratief object bij de ingang van de woning. Veel families brengen ze niet alleen bij de voordeur aan, maar ook op de deurposten van de verschillende kamers, met uitzondering van de badkamer en het toilet. Zelf beperkten Nadine en haar echtgenoot zich tot één mezoeza aan de toegangsdeur van hun appartement. Het is er een van de in Duitsland geboren kunstenaar Hans Teppich, die in 1933 naar Jeruzalem emigreerde.

Toen ze naar dit appartement verhuisden, brachten ze de mezoeza zelf aan. De rabbijn komt daar niet voor langs. “Het mooie is dat er dan een zegening in het Hebreeuws wordt uitgesproken”, vertelt Nadine. Daarin prijst de familie God letterlijk als degene die ‘ons opdroeg een mezoeza op de deurposten aan te brengen’.

**In het kader van het project ‘Hemelsbreed’ brachten KADOC en PARCUM in 2019-2020 het erfgoed en de erfgoednaden van de anglicaanse, islamitische, israëlitische, orthodoxe en protestants-evangelische eredienst in Vlaanderen in kaart.*

INZENDER

Nadine L.

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#ritueel #levensbeschouwelijk gebruik